מערך פעילות

אור מתוך החושך

מערך פעילות לציון שלוש שנים לאירועי ה־7 באוקטובר

משך: שעה וחצי | **קהל יעד:** ש״שנים | **עזרים:** דפים, עטים, מקרן + מסך, טקסטים לקריאה

המערך מנוסח בלשון זכר מטעמי נוחות בלבד, אך מיועד לכל המגדרים

רציונל

אירועי ה־7 באוקטובר והמלחמה שהחלה ביום הזה היוו נקודת שבר גדולה, ששלוש שנים אחרי עדיין מלווה אותנו. במפגש זה נבקש לעצור ולתת מקום לשאלה מה עבר עלינו בתקופה הזו – כפרטים וכחברה – ומשם לעסוק, לצד הכאב והשבר, בכוחות הקיימים בנו ובתקווה להמשך. זאת כדי לחזק את תחושת החוסן שלנו, ולהבין שגם בזמנים הקשים ביותר יש בנו כוח לחבור, לתמוך ולפעול למען הטוב.

מטרות

- ✓ לתת מקום לעיבוד אישי של שלוש השנים שחלפו – לכאב, לשינוי ולמה שנשאר קבוע.
- ✓ לחבר בין זיכרון לתקווה, ולהבין שהם יכולים להתקיים יחד.
- ✓ לחזק תחושת חוסן ואחריות, מתוך הבנה שיש בנו כוח לפעול למען עתיד טוב יותר.

שאלות מרכזיות לדיון (לשזירה במהלך המפגש)

- מה עבר עליי בשלוש השנים האחרונות?
- מה למדתי על עצמי ועל האנשים סביבי מתוך המשבר?
- כיצד אנו יכולים לתרום לחוסנה של החברה?
- איזו חברה אנו שואפים ליצור?

הערה למנחה: המפגש עוסק בנושאים כואבים וטריים יחסית. יש לשים לב לכך ולנהוג ברגישות כלפי המשתתפים.

מהלך

1 פתיחה

נאמר שבמפגש היום נעסוק באירועי ה־7 באוקטובר – בכאב ובשבר, לצד תקווה ליצירת עתיד טוב יותר. שלוש שנים הן פרק זמן ארוך מבחינה אחת – הרבה קרה והשתנה – אבל קצר מאוד ביחס למה שעברנו. היום נרצה רגע לעצור ולתת מקום לשאלה: מה בעצם עבר עלינו, על כל אחד ואחת, בשלוש השנים האלה?

2 מה עבר עליי?

נחלק לכל משתתף דף ועט, ונבקש לצייר עליו קו אופקי ארוך (מקצה אחד של הדף לקצה השני) שמתחיל ב־7.10.23 ומגיע עד היום. על כל משתתף לסמן על ציר הזמן שלו 4–5 נקודות משמעותיות מאז ועד היום. נסביר שהנקודות יכולות לייצג משהו מהחיים האישיים (הישג אישי, אירוע משפחתי, החלטה שקיבלתם וכו׳), אבל גם דבר מרכזי שקרה במדינה ונגע בכם באופן אישי (חזרת חטופים, אירוע שבו לקחתם חלק, טקס, ידיעה בחדשות וכו׳). ליד כל נקודה יש לכתוב מילה או שתיים שמתארות אותה.

לאחר מכן נחלק את המשתתפים לזוגות / שלשות, וכל משתתף מציג את קו הזמן שלו לחבריו – הוא יכול לבחור לפרט על כל הנקודות, רק על חלקן, או אפילו רק להראות את הקו בלי להסביר. נחזור למליאה, ונבקש ממי שמעוניין לשתף תובנה או מחשבה שעלתה מתוך השיתוף (לאו דווקא לגבי תוכן הקו שלו, אלא לגבי עצם התהליך).

נשאל את המשתתפים

- האם היה לכם קל / קשה לזהות נקודות ציון על הקו? למה לדעתכם?
- האם היו נקודות משותפות לכמה מכם?
- כשמסתכלים על קו הזמן כולו – מרגישים שהוא "עולה" (משתפר), "יורד", או שהוא לא ליניארי בכלל?
- האם יש הבדל בין הנקודה שסימנתם בהתחלה לבין איפה שאתם נמצאים היום?

נאמר שבדיוק כפי שראינו בציר הזמן שלנו – יש בנו גם ירידות וגם עליות, גם כאב וגם כוח להמשיך. במפגש הזה נבקש להמשיך ולעסוק בדיוק בשילוב הזה: בגילויי האנושיות, בערבות ההדדית ובתקווה שממשיכה להתקיים גם שלוש שנים אחרי.

3 בין ייאוש לתקווה

נקרא יחד את שני הטקסטים הבאים:

”בגלל שאני זוכר, אני מתייאש. בגלל שאני זוכר, מוטלת עליי החובה לדחות את הייאוש.”

אלי ויזל, חתן פרס נובל לשלום ושורד השואה

חפשו ברשת: ראיון עם מוקי צור בעיתון "הארץ" (יולי 2025) – הקטע שבו הוא מבחין בין "תקווה" ל"אשליה". הדפיסו את הקטע וקראו אותו יחד.

נשאל שתי שאלות (לבירור הבנה)

- מה שני הכותבים אומרים על הדרך להתמודד עם מציאות קשה?
- מה ההבדל בין "תקווה" ל"אשליה" לפי מוקי צור?

כעת נבקש מהמשתתפים להפוך את הדף (שעליו כתבו את ציר הזמן) ולכתוב בצידו השני:

הזיכרון שלי

"בגלל שאני זוכר את ה־7 באוקטובר, אני..." (איך הזיכרון משפיע עליכם? מייאש / מעציב / מעורר לפעולה וכו׳)

התקווה שלי

"התקווה שלי לשנה הקרובה היא... וזו לא אשליה, כי..." (מה הייתי רוצה שיקרה, ומדוע זה אכן עשוי לקרות?)

הפעולה שלי

"החובה המוטלת עליי היא..." (מה עליי לעשות כדי שהתקווה שלי אכן תתגשם?)

נזמין את מי שמעוניין לשתף במה שכתב, ונשאל: **כיצד ניתן לאזן בין הכאב והזיכרון לבין המשך פעולה? מה נותן לכם את הכוח?**

לסיכום חלק זה נאמר שוויזל ומוקי צור מלמדים אותנו משהו חשוב: זכירה לא חייבת להוביל לייאוש, ותקווה לא אומרת התעלמות מהמציאות. אתם, כש״שנים, נושאים את שני אלה – את הזיכרון של מה שהיה, ואת התקווה והאחריות לעשות משהו עם זה. זו לא אשליה – זו בחירה לפעול.

4 דור חדש

נצפה יחד בנאום של יונתן שימריז, בן קיבוץ כפר עזה ואחיו של אלון שימריז ז״ל, בטקס הזיכרון הלאומי 2025.

לצפייה בנאום ←

לפני הצפייה נחלק דפים ועטים, ונבקש מכל משתתף לרשום תוך כדי הצפייה משפט או רעיון אחד מתוך הנאום שהוא מתחבר אליו. לאחר הצפייה נערוך סבב שבו כל משתתף מספר מה בחר ומדוע. במקביל נשאל שאלות הרחבה והעמקה, נבקש דוגמאות וכו׳.

לסיכום חלק זה נאמר שיונתן שימריז מזכיר לנו שהתקומה לא מגיעה למרות הכאב, אלא דרכו – ושהיא לא משימה של מישהו אחר, אלא התחייבות שכל אחד ואחת מאיתנו לוקחים על עצמם.

5 סיכום

נאמר שאת המפגש היום התחלנו במבט אישי על מה שעבר עלינו בשלוש השנים האחרונות, המשכנו לחשוב יחד על הקשר בין זיכרון לתקווה, וסיימנו עם דור שלם שבוחר, מתוך האובדן הגדול ביותר, להתחייב לבנות עתיד טוב יותר.

כעת נבקש מהמשתתפים לחזור לרגע לקו הזמן שציירו בתחילת המפגש, ונשאל: **לאור כל מה שדיברנו עליו היום – האם הייתם מוסיפים או משנים משהו בציר הזמן שלכם?** לאחר השיתוף נסיים את המפגש.

מערכי פעילות נוספים ניתן למצוא במרכז ההדרכה של מחלקת שנת שירות